

Tea Miroslavić

Prikaz serije

Tudori

Michael Hirst, 2007-2010.

U produkciji američke filmske kuće *Showtime* i u suradnji s *Reveille Productions*, *Working Title Television* i *Canadian Broadcasting Corporation*¹, 1. travnja 2007. premijerno je prikazana prva epizoda serije *The Tudors* (*Tudori*) snimane u Irskoj.² Tvorac serije je engleski scenarist i producent Michael Hirst, poznat po povijesnoj seriji *The Vikings* (*Vikinzi*) i filmu *Elizabeth* (*Elizabeta*).³ Naslovljena po engleskoj dinastiji Tudora koja je vladala Engleskom u 16. st., serija se primarno fokusira na vladavinu i turbulentan privatni život Henrika VIII. Uloga zloglasnog monarha koji je pogubio svoje najbliže suradnike i savjetnike te dvije od svojih šest žena, pripala je irskom glumcu Jonathanu Rhysu Meyersu, dobitniku nagrade *Zlatni globus* za najboljeg glumca u mini seriji *Elvis*.⁴ Uz Meyersa, uloge u seriji ostvarili su Henry Cavill koji tumači lik Charlesa Brandona, vojvode od Suffolka, te Natalie Dormer kao druga Henrikova žena, Ana Boleyn. *Tudori* su osvojili i nekoliko filmskih nagrada, od kojih i *Emmy* u kategoriji za najbolju kostimografiju, kinematografiju, scenografiju i uvodnu glazbu. Tri su puta bili nominirani za *Zlatni globus* u kategoriji najbolje TV serije i glavnog glumca.⁵

Serija se prikazivala u periodu od 2007. do 2010. godine. Svaka od četiriju sezona obuhvaćala je deset epizoda u trajanju od 60 minuta, izuzev treće sezone u kojoj je emitirano osam epizoda koje kronološki i tematski prate vladavinu Henrika VIII. od 20-ih godina 16. st. do njegove smrti 1547.

Prva sezona fokusirana je na period Henrikove brakorazvodne parnice od supruge Katarine Aragonske koja nije uspjela Henriku podariti muškog nasljednika, već samo kćer Mariju. Pritom je važnu ulogu odigrao kardinal Wolsey, Henrikov savjetnik i glavni posrednik kod pape Klementa VII. Nadalje, gledatelji upoznaju i lik Ane Boleyn, Henrikove ambiciozne i zavodljive ljubavnice, kojoj je cilj što prije zamijeniti Katarinu na položaju engleske kraljice. U moru dvorskih spletki i političkih malverzacija, prva sezona završava kulminacijom Henrikove intencije za razvodom i što bržim sklapanjem braka s nešto mlađom Anom Boleyn, u nadi da će mu ona roditi željno iščekivanog muškog nasljednika.

Na početku druge sezone iskristalizirat će se Henrikovi planovi koji će u konačnici završiti raskolom s Rimom i osnivanjem Engleske crkve kojoj je na čelu engleski kralj. Pod cijenu nepriznavanja Henrika kao vrhovnog poglavara Crkve, na stratištu će glavu izgubiti donedavni Henrikovi suradnici i savjetnici, uključujući i poznatog teologa, intelektualca i bliskog kraljevog prijatelja, Thomasa Morea. Dominantna lič-

nost druge sezone je Ana Boleyn, napokon okrunjena engleska kraljica. Neuspješna u svom jedinom zadatku, da kralju podari muškog nasljednika, Ana će se u posljednjoj epizodi druge sezone pridružiti ostalim Henrikovim žrtvama u vječnom životu.

Ne iskazujući žalost za nedavno pogubljenom ženom, odmah u prvoj epizodi treće sezone Henrik će se oženiti sa Jane Seymour, jedinom ženom koja će mu roditi željenog sina. Kao posljedica raskola s Rimom, u trećoj sezoni eskalirat će velika vjerska pobuna protiv Henrika, koja će adekvatno prikazati lukavost i agresivan temperament engleskog kralja. Također, u ovoj će sezoni najbolje do izražaja doći političke spekulacije koje će imati utjecaja čak i na izbor dviju Henrikovih budućih supruga te na pogubljenje Henrikovog ministra financija, Thomasa Cromwella.

U finalnoj sezoni serije gledatelji će se po prvi puta susresti s Henrikom kao vojskovođom, koji će uspješno izvesti vojnu intervenciju na Francusku i trijumfalno zauzeti Boulognu. Usto, prezentirat će se Henrikov kratkotrajni brak s Katarinom Howard koji je završio pogubno za šesnaestogodišnju kraljicu, kao i njegov posljednji brak s Katarinom Parr. Četvrta sezona ujedno je i sezona Henrikovih posljednjih dana, a u finalnoj će se epizodi uspješno revidirati cjelokupna Henrikova vladavina i postignuća te će se na prikladan način zaključiti završno poglavlje Henrikovog burnog života.

Iako se *Tudori* općenito smatraju povijesnom dramskom serijom, intencija producenta i scenarista Hirsta bila je, prema njegovim riječima „napisati zabavnu sapunicu, ne povijesnu, koju će ljudi pratiti.“ Prema tome, iako serija obiluje netočnim povijesnim podacima, primjerice o Wolseyevom samoubojstvu, fizičkom izgledu i dobi glavnih glumaca, bilo bi nezahvalno determinirati je kao lošu povijesnu seriju upravo zbog njezinog cilja – da se široj javnosti na intrigantan i zabavan način približi vladavinu jednog od najpoznatijih engleskih monarha. Ocjenjujući seriju iz tog aspekta, može se zaključiti kako je uspješno ispunila svoju svrhu, a k tome u prilog ide i činjenica da na najpoznatijem filmskom portalu, *IMDb-u*, drži visoku ocjenu od 8,1⁶, dok je na portalu *Rotten Tomatoes* prosječna ocjena kritičara 71%, a prosječna ocjena publike 87%.⁷ S druge strane, u *Tudorima* su na izvanredan način i s preciznom povijesnom točnošću prikazane scene govora Katarine Aragonske tijekom bračne parnice, kao i scene pogubljenja Ane Boleyn i Katarine Howard, koje su ujedno popraćene i citatima iz povijesnih izvora. Također, krucijalni povijesni događaji iz Henrikovog života – raskol s Rimom, „Hodočašće milosti“⁸, reformacijska kolebanja – prikazani su na točan i jednostavan način, bez zanemarivanja povijesnih okolnosti u kojima se specifičan događaj odvijao, kao i uzroka koji su do njega doveli. Nadalje, valja obratiti pažnju i na aspekte svakodnevnog života na dvoru Henrika VIII. Oni su u seriji prikazani na zabavan način, u vidu dvorskih balova pod maskama, renesansnih melodija i plesnih pokreta, kao i sportskih aktivnosti poput viteških turnira i Henrikovog omiljenog hobija – lova.

Posebnu pažnju gledatelja plijene atraktivna i stilski prikladna odjeća likova. Prema riječima kostimografa, odjeća reflektira promjenjivu sreću likova koji je nose. Najbolji primjer su haljine dizajnirane za Anu Boleyn; upravo su one tijekom serije promijenile najviše „lica“. Kako se sezona približava kraju, njezine haljine postaju sve elegantnije i složenije te se stilski podudaraju s kraljevom odjećom. Štoviše, njezina krunidbena haljina napravljena je od ručno tkanog srebra, materijala starog oko 150 godina.⁹ Budući da je materijal koji se koristio u 16. st. danas teško dostupan, na taj su se način kostimografi približili rekonstrukciji izvornog materijala haljine.

Jedan od velikih pozitivnih aspekata *Tudora* jest Hirstov poseban umjetnički izražaj koji u specifičnim segmentima serije ima patetičan i simbolički diskurs, a pobuđuje emocije gledatelja. On dolazi do izražaja napose u tri scene: tijekom pogubljenja Ane Boleyn i Katarine Howard te u finalnoj epizodi serije. Posljednji sati Ane Boleyn provedeni u ozloglašenom engleskom Toweru, u kombinaciji pedantnog i dostojanstvenog performansa Natalie Dormer, protežu se kroz čitavu posljednju epizodu druge sezone. Retrospektivom događaja iz Aninog djetinjstva gledatelja se emotivno povezuje sa sudbinom nesretne kraljice, dok Henrikova gozba s labudom odvojenim od svog partnera, simbolički implicira na njegov odnos s Anom: kralj prvo uživa i divi se labudu iz svoga jezera, znajući da će ga u konačnici pogubiti.¹⁰ Na sličan način prezentirana je i smrt kraljice Katarine Howard, Henrikove pete supruge. Mlad i slobodouman duh kraljice dolazi do izražaja u impozantnoj sceni u kojoj se Katarina portretira kao balerina te izvodi baletnu točku uz glazbenu pratnju gudačkih instrumenata i flaute koja svira u pozadini, dok se simultano prikazuju scene pogubljenja njezinih ljubavnika Thomasa Culpeppera i Francisa Derehama. Konačno, empatiju gledatelja Hirst nastoji zadobiti i u posljednjoj epizodi, u kojoj tajanstveni jahač na bijelom konju simbolizira Henrikov skorašnji kraj. Upirući zadovoljan i odlučan pogled u svoj monumentalni portret, koji reflektira svu njegovu moć i veličanstvenost, Henrik pohvaljuje umjetnika riječima: „Master Holbein, it is well done“. Time se serija, uz popratni tekst o Henrikovoj smrti i njegovim nasljednicima, privodi kraju.

Kao rezultat rada vrhunskog tima scenarista, glumaca, kostimografa, scenografa i ostalih dionika, serija *Tudori* privukla je velik broj zadovoljnih gledatelja različitog profila. U ukupno četiri sezone sažeto je četrdesetak godina vladavine ekscentričnog Henrika VIII., u stilu zabavne i intrigantne sapunice. Iako serija pruža mnogo historijski netočnih podataka koji bi mogli krivo informirati gledatelja, oni su napose vezani uz sporedne i historijski manje važne likove. Također, mnogo je kritika upućeno i zbog fizičkog izgleda glumaca koji ne odgovara vanjstini stvarnih povijesnih osoba. No, spomenute kritike valja gledati i iz druge perspektive – one umjetničke. Umjetnik ima slobodu kreirati seriju po vlastitoj viziji, angažirajući pritom i glumce željenih fizičkih atributa. Tanka je granica između zbilje i mašte, a svaki povjeničar koji se u svom radu susreće s manjkom izvora u određenom polju istraživanja zna da maštom može popuniti rupe. Stoga zaključujemo da je serija *Tudori* ispunila svoju svrhu napete sapunice, ali istovremno i zagolicala maštu uvijek vjernih obožavatelja povijesti.

Bilješke

- 1 http://www.imdb.com/title/tt0758790/companycredits?ref_=tt_dt_co (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 2 <http://www.imdb.com/title/tt0758790/> (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 3 http://www.imdb.com/name/nm0386694/bio?ref_=nm_ov_bio_sm (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 4 http://www.imdb.com/name/nm0001667/awards?ref_=nm_awd (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 5 http://www.imdb.com/title/tt0758790/awards?ref_=tt_awd (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 6 <http://www.imdb.com/title/tt0758790/> (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 7 <http://www.rottentomatoes.com/tv/the-tudors/> (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 8 Pobuna koja je započela 1536. g. u pokrajini Yorkshire na sjeveru Engleske protiv Henrikove odluke o raskolu s Rimom, konfiskaciji samostanske imovine i politike ministra Thomasa Cromwella
- 9 <http://www.thetudorswiki.com/page/The+Tudors+Costumes+%3A+Anne+Boleyn> (zadnji posjet 20.12.2015.)
- 10 <http://www.imdb.com/title/tt0758790/faq> (zadnji posjet 20.12.2015.)

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

12

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

Pro Tempore

Pro tempore
Časopis studenata povijesti
godina XII, broj 12, 2017.

Glavni i odgovorni urednik
Porin Šćukanec Rezniček

Uredništvo
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić,
Ivan Grkeš, Ivana Nodilo, Tomislav
Kunštek

Urednici pripravnici
Tea Miroslavić, Josip Humjan

Redakcija
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić, Ivan Grkeš, Ivana Nodilo,
Tomislav Kunštek, Tea Miroslavić, Josip
Humjan

Tajnica uredništva
Lucija Balikić

Recenzenti
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Nataša Štefanec

Lektura i korektura
Ana Peček
Ivana Klindić

Dizajn i priprema za tisak
Iva Pezić

Prijevod s engleskog jezika
Marko Lovrić
Marta Brkljačić
Porin Šćukanec Rezniček

Prijevod s češkog jezika
Maja Janković

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA Zagreb

Tisak
Grafokor d.o.o.
J. Mokrovića 6
10090 Zagreb
tel: +385 1 379 44 22
fax: +385 1 379 44 66
www.grafokor.hr

Naklada
Tiskano u 50 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.
Izdanje časopisa ostvareno je uz
novčanu potporu Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu.

Časopis je besplatan.
Dostupno na <http://hrcak.srce.hr/>

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb (za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet Sveučilišta u
Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
psreznic@gmail.com